

Farklı Branş Öğretmenlerinin Liderlik Kültürlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi

Mehmet Behzat TURAN¹, Alpaslan GÖZLER², Kenan KOÇ¹, Mustafa Soner YÜCE³

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹ Erciyes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
Kayseri/Türkiye

² Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Kayseri/Türkiye

³ Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Kayseri/Türkiye

Öz

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin öğretmen liderliği kültürlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmaya; İngilizce Öğretmenliği, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği Matematik Öğretmenliği branşlarında öğretmenlik yapan basit tesadüfî yöntem ile seçilmiş 800 öğretmen gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak; Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 20.0 paket programı ile istatistiksel analizleri yapılmıştır. Adaylara ilişkin kişisel bilgiler ve envanter toplam puanları ve faktör puanları frekans (f) ve yüzde (%) değerleri tespit edilerek verilmiştir. Ölçeklerden elde edilen puanların arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek için cinsiyetlerine kademelerine ve eğitim durumlarına göre karşılaştırmalarda Bağımsız T test istatistiği uygulanırken, yaş, kıdem, branşlarına göre karşılaştırmalarda ise Tek yönlü varyans analizi test istatistiği uygulanmıştır. Öğretmenlerin branş değişkeni incelendiğinde destekleyici çalışma ortamı alt boyutunda İngilizce öğretmenleri ile Beden eğitimi öğretmenleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Öte yandan cinsiyet, yaş, kıdem, kademe ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılık tespit edilememiştir. Sonuç olarak tüm branşlardaki öğretmenlerin liderlik vasıflarına sahip olması gerektiği ve lider öğretmenlerin eğitim kalitemizi arttıracacağı bu sebeplerden dolayı da gerek hizmet öncesi gerekse hizmet içi eğitimlerin liderlik eğitimlerinin verilmesinin önemli olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Liderlik, beden eğitimi öğretmeni, kültür

Sorumlu Yazar:

Mehmet Behzat TURAN
Orcid ID: 0000-0002-5332-803X

Examination of Leadership Cultures of Teachers in Different Branches According to Some Variables

Abstract

The purpose of this study is to examine the teacher leadership cultures of teachers in terms of various variables. To research; 800 teachers selected by random method, who teach in English Teaching, Physical Education and Sports Teaching, Classroom Teaching, Mathematics Teaching branches, have voluntarily participated. As data collection tools in the research; Teacher Leadership Culture Scale and Personal information form prepared by the researcher were used. The data obtained were statistically analyzed with SPSS 20.0 package program. Personal information and inventory total scores and factor scores of candidates were given by determining frequency (f) and percentage (%) values. In order to reveal the relationship between the scores obtained from the scales, Independent T test statistics were applied in comparisons according to their genders and educational status, while One-way variance analysis test statistics were used in comparisons by age, seniority and branches. When the branch variable of the teachers was examined, a significant difference was found between the English teachers and Physical education teachers in the sub-dimension of the supportive work environment. On the other hand, no significant difference could be determined according to the variables of gender, age, seniority, level and educational background. As a result, it is thought that teachers in all branches should have leadership qualities and that it will be important to provide leadership trainings both in pre-service and in-service trainings for these reasons, which will increase the quality of education of the leading teachers.

Keywords: Leadership, physical education teacher, culture.

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
05.02.2020

Kabul Tarihi:
19.06.2020

Online Yayın Tarihi:
28.06.2020

Doi: 10.38021asbid.685193

Giriş

Öğretmenlik bir ülkede toplumun, yeni nesillerin, bilimin, teknolojinin kısaca topyekûn sağlıklı bir gelişmenin temel unsurudur. Söz konusu gelişimi sağlamak amacıyla gereksinim duyulan insan gücünü öğretmenler yetiştirmektedir. Bilim insanları öğretmenlerin toplumdaki değişmeye liderlik ettiğini ve bu nedenle öğretmenlerin mesleki gelişim davranışlarının diğer mesleklere nazaran daha önemli olduğunu vurgulamaktadır (Cobb, 1999; Harris, 2000).

Öğretmenlik mesleğinin değer sistemini toplumun temel değerleri şekillendirir. Okuldaki yöneticiler, öğretmenlerin bizzat kendileri ve çocuklarını okula gönderen velilerin beklenti ve düşünceleri, bu değerlerin oluşmasında önemli etkilere sahiptir. Günümüzde öğretmenlik mesleği, eğitim sektörü ile ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan akademik çalışma ve mesleki formasyonu gerektiren, profesyonel statüde uğraşı alanıdır (Bursalıoğlu, 1994).

Öğretmen öğretim sürecini yönlendiren ve bu sürecin başarısına doğrudan katkı sağlayan temel unsurlardan biridir. Öğretmenlik mesleği, öğretmenin önemi, öğretmen rolleri, öğretmen yetiştirme, öğretmen tutumları gibi konular tüm toplumlarda güncelliğini korumaktadır (Çiçek Sağlam, 2008).

Her meslekte olduğu gibi öğretmenliğin de başarıyla uygulanması mesleğe karşı duyulan tutumlardan etkilenmektedir. Öğretmenlik mesleğinin ne denli zor ve sorumluluk gerektiren bir meslek olduğu tüm çevrelerce kabul edilmektedir. Öğretmen davranışlarını belirleyen temel etkenlerden birisi de, öğretmenlik mesleğini yapan bir kişinin bu mesleğe karşı tutumunun niteliğidir (Üstüner, 2006)

Öğretmenlerin meleğe yönelik tutumlarında liderlik davranışları sergilemesi, öğretmenin eğitimsel etkinlik ve süreçlerde istekli görevler üstlenme, bağımsız projeler oluşturma, çevresini etkileme, meslektaşlarının gelişimine destek olma yeterliliğinin bir göstergesidir. “Lider öğretmen” bireylerin çeşitli rollerini vurgulayan genel bir terimdir. Liderlik öğretmenin her geçen gün daha fazla mesleki yaşantısının önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu durum ise ancak öğretmen ve öğrenciler arasındaki etkileşim sonucu oluşturulabilir (Can, 2009).

Öğretmenlerin sahip olduğu ve artan sorumlulukları sahip olması gereken yeterlilikleri de değiştirmektedir. Öğretmen yeterliliklerinin düzeyi öğrencinin öğrenmesini etkileyecektir. Öğretmen ne kadar yeterli ise öğrenci öğrenmeleri ve öğrenmelerin kalıcılığı da o kadar artacaktır (Karacaoğlu, 2008).

Öğretmen liderliği, öğretmenlerin sınıf içinde ve dışında liderlik davranışları sergilemeleri, destekleyici bir okul kültürünün oluşmasına katkı sağlamaları, meslektaşlarıyla iş birliği içinde çalışmalarını, etkili bir öğretimin gerçekleştirilmesi için çaba göstermeleri, kendilerini mesleki açıdan sürekli geliştirmeleri olarak ve bu doğrultuda öğrenci öğrenmesini olumlu yönde etkilemeleri olarak tanımlanmaktadır. (Harris ve Muijs, 2005; Katzenmeyer ve Moller, 2009; York-Barr ve Duke, 2004).

Öğretmenin liderlik yeterliğine sahip olması hem okul hem de sınıf içinde etkin roller üstlenmesini, bilgi ve becerilerini geliştirip yöneticilerle, diğer öğretmenlerle ve öğrencilerle paylaşabilmesini, etkili iletişim kurmasını gerektirmektedir. Öğretmenin liderlik yapması demek; bireylerarası iletişim kurmasını, öğretmen eğitimini meslek hayatı boyunca süren uzun bir süreç olarak görmesini ve meslektaşlarıyla görüş alışverişinde bulunmasını gerektirmektedir.(Bakioğlu, 1998).

Öğretmen liderler öncelikli olarak sınıf içindeki öğretim uygulamaları geliştirmek ve öğrencilerine liderlik etmek durumundadırlar. Ayrıca, öğretmen liderliğinin önemli işlevlerinden biri de okuldaki insan kaynağının gelişimine katkı sağlayarak öğrenme ve öğretme süreçlerine ilişkin sahip olunan potansiyelin geliştirilmesidir (Kılınç ve Receptoğlu, 2013). Bu noktadan hareketle, öğretmenlerin niteliklerini ve öğrencilerine liderlik etme becerilerini geliştirmeleri okul etkililiği açısından oldukça önemli görülebilir.

Öğretmen liderliğinin bir bütün olarak okulda yapılan öğretimin gelişimine önemli katkıları bulunmaktadır. Zira öğretmenler, liderlik davranışları sergiledikleri okullarda yenilikçi fikirlerin ortaya çıkmasına ön ayak olmakta, öğrencilerin akademik başarılarını artırmakta ve meslektaşlarının mesleki gelişimlerine katkıda bulunmaktadır (Leithwood, 2003). Ayrıca lider öğretmenler okuldaki tüm iş görenleri etkileyerek okul kültürü ve okul ikliminin oluşmasında etkili olmaktadır (Danielson, 2006).

Bu çalışmanın amacı aktif öğretmenlik hayatına devam eden farklı branşlardaki öğretmenlerin 'Öğretmen Liderliği Kültürlerinin' incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem

Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model çok sayıda oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinde yapılacak taramadır (Karasar, 2015). Araştırma; İngilizce Öğretmenliği, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği Matematik Öğretmenliği branşlarında öğretmenlik yapan Öğretmen Liderliği Kültürü düzeyleri ile adayların demografik özellikleri arasındaki ilişkiler konularında durum tespiti yapılacağından dolayı betimsel nitelik taşımaktadır.

Gönüllü Guruplarının Oluşturulması

Araştırma çalışma grubu üzerinden yürütülecektir. Çalışma grubunu Kayseri ilinde İngilizce Öğretmenliği, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Matematik Öğretmenliği branşlarında öğretmenlik yapan basit tesadüfü yöntem (Çıngı, 1994) ile seçilmiş 800 öğretmen araştırmanın örneklemine oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada uygulanacak olan anketler öğretmenlerin öğretmenlik yaptığı okullara gidilerek bizzat uygulanmıştır. Envanterlerin ve formun uygulanması esnasında adayların her birine geniş bir zaman dilimi içerisinde, acele edilmeden, gerekli açıklamalar yapılarak, adaylar için sağlıklı bir değerlendirme süreci yaratılmaya çalışılmıştır. Ayrıca adayların rahat bir ortamda formları doldurmaları amacı ile uygun materyal ve çevre koşullarının sağlanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları; Kişisel Bilgi Formu, Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçeği uygulanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Çalışmanın sosyo demografik bilgi formu oluşturulurken, literatürdeki liderlik ve liderlik kültürü üzerine yapılmış çalışmaların sosyo demografik bilgi formları incelenmiş ve öğrencilerde incelenmek istenen özelliklerden oluşan bir havuz oluşturulmuştur. Daha sonra istatistik uzmanlarından yardım alınarak, sosyo demografik bilgi formu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu sosyo demografik bilgi formu, katılımcıların, cinsiyet, yaş, okuldaki çalışma süresi, okul seviyesi, eğitim durumu ve branş bilgilerini elde etmek amacıyla 6 soru içermektedir.

Tablo 1
Katılımcıların Sosyo Demografik Özellikleri

	Değişken	N	%
Cinsiyet	Erkek	435	54,4
	Kadın	365	45,6
Yaş	26-30	87	10,9
	31-35	202	25,3
	36-40	240	30,0
	41-45	139	17,4
	46-50	132	16,5
Kıdem	1-5	98	12,3
	6-10	351	43,9
	11-15	277	34,6
	16-20	74	9,3
Kademe	İlkokul	327	40,9
	Ortaokul	473	59,1
Eğitim Durumu	Lisans	143	17,9
	Lisansüstü	657	82,1
Branş	İngilizce Öğretmenliği	211	26,4
	Beden Eğitimi Öğretmenliği	184	23,0
	Sınıf Eğitimi Öğretmenliği	213	26,6
	Matematik Öğretmenliği	192	24,0

Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçeği

Demir (2014) tarafından geliştirilen Öğretmen Liderliği Kültürü ölçeği 27 madde ve 5 li likert tipindedir. Ölçek 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlilik güvenirlilik katsayıları incelendiğinde; Yapısal modelin mesleki işbirliği boyutunda yer alan 8 maddenin yapısal katsayılarının 0.75 ile 0.86, yönetici desteği boyutunda yer alan 10 maddenin yapısal katsayılarının 0.74 ile 0.91 ve destekleyici çalışma ortamı boyutunda yer alan 9 maddenin yapısal katsayılarının 0.74 ile 0.89 arasında ve tüm maddelerin 0.001 düzeyinde anlamlı olduğu gözlenmiştir. Ölçekteki mesleki işbirliği boyutu öğretmen liderliğini destekleyen okuldaki varyansın %72'sini, yönetici desteği boyutu 84'ünü ve destekleyici çalışma ortamı %89'unu açıklamaktadır.

Verilerin Analizi

Kişisel Bilgi Formu ve Öğretmen Liderliği Kültürü ölçeğinden elde edilen veriler kodlanarak SPSS 22,0 paket programına girilmiş ve analizler bu program aracılığı ile

yapılmıştır. Adaylara ilişkin kişisel bilgiler ve envanter toplam puanları ve faktör puanları frekans (f) ve yüzde (%) değerleri tespit edilerek verilmiştir. Kişisel Bilgi Formu ve Öğretmen Liderliği Kültürü ölçeği ölçeğinden elde edilen veriler kodlanarak SPSS 22,0 paket programına girilmiş ve analizler bu program aracılığı ile yapılmıştır. Adaylara ilişkin kişisel bilgiler ve envanter toplam puanları ve faktör puanları frekans (f) ve yüzde (%) değerleri tespit edilerek verilmiştir. Ölçeklerden alınan puanların çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiş olup, katsayıların +1/-1 (Büyüköztürk, 2007) aralığında olduğundan dolayı araştırmada parametrik analiz yöntemleri uygulanmıştır. Ölçeklerden alınan puanların ikili karşılaştırılmasında bağımsız t testi kullanılırken, üç veya daha fazla değişkenin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Üç veya daha fazla değişken arasında çıkan anlamlı farklılığın kaynağını tespit edebilmek için levenne test istatistiği sonucunda verilerin homejen dağılımı tespit edildiğinden; varyans dağılımlarının normal aynı zamanda gruplardaki örneklem sayılarının farklı olmasından dolayı LSD analizi uygulanmıştır.

Bulgular

Tablo 2

Katılımcıların Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçeğinden Aldıkları Puanların Betimsel İstatistiği

Ölçek	N	Minimum	Maksimum	$\bar{X} \pm ss$	Skewness	Kurtosis
Mesleki İşbirliği	800	21,00	40,00	34,82±4,54	-,533	-,823
Yönetici Desteği	800	26,00	50,00	44,33±5,37	-,726	-,324
Destekleyici Çalışma Ortamı	800	23,00	45,00	38,57±5,43	-,765	-,063
Liderlik Toplam	800	79,00	135,00	117,71±13,23	-,534	-,422

Tablo 2 incelendiğinde, Öğretmenlerin Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçeği alt başlıklarından Mesleki İşbirliği boyutu 34,82±4,54, Yönetici Desteği boyutunun 44,33±5,37, Destekleyici Çalışma Ortamı boyutunun 38,57±5,43 Liderlik Toplam boyutunun 117,71±13,23 olduğu görülmektedir.

Tablo 3

Katılımcıların Cinsiyetine Göre Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçek Puanının Karşılaştırılması

Ölçek	Cinsiyet	N	$\bar{X} \pm ss$	t	p
Mesleki İşbirliği	Erkek	435	34,80±4,41	-,095	,924
	Kadın	365	34,83±4,69		
Yönetici Desteği	Erkek	435	44,32±5,39	-,019	,985
	Kadın	365	44,33±5,36		
Destekleyici Çalışma Ortamı	Erkek	435	38,46±5,41	-,594	,553
	Kadın	365	38,69±5,45		
Liderlik Toplam	Erkek	435	117,59±12,94	-,284	,777
	Kadın	365	117,86±13,59		

Tablo 3 İncelendiğinde katılımcıların cinsiyete göre Öğretmen Liderliği Kültürü'nde; Mesleki İşbirliği, Yönetici Desteği, Destekleyici Çalışma Ortamı, Liderlik Toplam alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. ($p>0.05$).

Tablo 4

Katılımcıların Yaşlarına Göre Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçek Puanının Karşılaştırılması

Ölçek	Yaş	N	$\bar{X} \pm ss$	f	p	fark
Mesleki İşbirliği	26-30	87	34,74±5,09	,852	,492	-
	31-35	202	35,01±4,52			
	36-40	240	34,57±4,50			
	41-45	139	35,32±4,33			
	46-50	132	34,50±4,47			
Yönetici Desteği	26-30	87	43,84±5,46	,532	,712	-
	31-35	202	44,28±5,41			
	36-40	240	44,16±5,49			
	41-45	139	44,77±5,40			
	46-50	132	44,55±5,03			
Destekleyici Çalışma Ortamı	26-30	87	38,36±5,51	1,509	,198	-
	31-35	202	38,68±5,38			
	36-40	240	38,58±5,30			
	41-45	139	39,32±5,30			
	46-50	132	37,73±5,75			

	26-30	87	116,93±13,72			
	31-35	202	117,97±13,36			
Liderlik Toplam	36-40	240	117,31±13,29	,883	,474	-
	41-45	139	119,41±12,96			
	46-50	132	116,79±12,91			

Tablo 4 İncelendiğinde katılımcıların cinsiyete göre Öğretmen Liderliği Kültürü'nde; Mesleki İşbirliği, Yönetici Desteği, Destekleyici Çalışma Ortamı, Liderlik Toplam alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. ($p>0.05$)

Tablo 5

Katılımcıların Kıdemlerine Göre Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçek Puanının Karşılaştırılması

Ölçek	Mesleki Kıdem	N	$\bar{X}\pm ss$	f	p	fark
Mesleki İşbirliği	1-5	98	34,44±4,73	,342	,795	-
	6-10	351	34,78±4,41			
	11-15	277	34,96±4,61			
	16-20	74	34,92±4,65			
Yönetici Desteği	1-5	800	44,61±5,35	,166	,919	-
	6-10	98	44,35±5,24			
	11-15	351	44,18±5,54			
	16-20	277	44,39±5,46			
Destekleyici Çalışma Ortamı	1-5	74	38,87±5,23	1,051	,369	-
	6-10	800	38,66±5,46			
	11-15	98	38,62±5,33			
	16-20	351	37,53±5,89			
Liderlik Toplam	1-5	277	117,92±13,71	,121	,947	-
	6-10	74	117,79±12,95			
	11-15	800	117,77±13,35			
	16-20	98	116,84±13,69			

Tablo 5 İncelendiğinde katılımcıların kıdeme göre Öğretmen Liderliği Kültürü'nde; Mesleki İşbirliği, Yönetici Desteği, Destekleyici Çalışma Ortamı, Liderlik Toplam alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. ($p>0.05$).

Tablo 6

Katılımcıların Kademelerine Göre Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçek Puanının Karşılaştırılması

Ölçek	Kademe	N	$\bar{X} \pm ss$	t	p
Mesleki İşbirliği	İlkokul	327	34,65±4,68	-,870	,384
	Ortaokul	473	34,93±4,44		
Yönetici Desteği	İlkokul	327	44,09±5,50	-1,018	,309
	Ortaokul	473	44,49±5,29		
Destekleyici Çalışma Ortamı	İlkokul	327	38,75±5,37	,795	,425
	Ortaokul	473	38,44±5,47		
Liderlik Toplam	İlkokul	327	117,50±13,49	,577	,700
	Ortaokul	473	117,86±13,07		

Tablo 6 İncelendiğinde katılımcıların kademelerine göre Öğretmen Liderliği Kültürü'nde; Mesleki İşbirliği, Yönetici Desteği, Destekleyici Çalışma Ortamı, Liderlik Toplam alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. ($p>0.05$)

Tablo 7

Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçek Puanının Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim Durumu	N	$\bar{X} \pm ss$	t	p
Mesleki İşbirliği	Lisansüstü	143	34,99±4,74	,477	,622
	Lisans	657	34,78±4,49		
Yönetici Desteği	Lisansüstü	143	44,23±5,47	-,237	,812
	Lisans	657	44,35±5,36		
Destekleyici Çalışma Ortamı	Lisansüstü	143	38,61±5,55	,095	,923
	Lisans	657	38,56±5,41		
Liderlik Toplam	Lisansüstü	143	117,83±13,52	,110	,911
	Lisans	657	117,69±13,18		

Tablo 7 İncelendiğinde katılımcıların kademelerine göre Öğretmen Liderliği Kültürü'nde; Mesleki İşbirliği, Yönetici Desteği, Destekleyici Çalışma Ortamı, Liderlik Toplam alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. ($p>0.05$)

Tablo 8

Katılımcıların Branşlarına Göre Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçek Puanının Karşılaştırılması

Ölçek	Branş	N	$\bar{X} \pm ss$	f	p	fark
Mesleki İşbirliği	İngilizce Öğretmenliği ^a	211	34,22±4,79	2,826	,038	-
	Beden Eğitimi Öğretmenliği ^b	184	35,30±4,34			
	Sınıf Öğretmenliği ^c	213	34,56±4,65			
	Matematik Öğretmenliği ^d	192	35,28±4,24			
Yönetici Desteği	İngilizce Öğretmenliği ^a	211	44,77±5,15	1,525	,207	-
	Beden Eğitimi Öğretmenliği ^b	184	43,90±5,36			
	Sınıf Öğretmenliği ^c	213	44,65±5,58			
	Matematik Öğretmenliği ^d	192	43,90±5,36			
Destekleyici Çalışma Ortamı	İngilizce Öğretmenliği ^a	211	39,32±5,10	4,754	,003**	a>b c>b
	Beden Eğitimi Öğretmenliği ^b	184	37,73±5,49			
	Sınıf Öğretmenliği ^c	213	39,17±5,51			
	Matematik Öğretmenliği ^d	192	37,88±5,47			
Liderlik Toplam	İngilizce Öğretmenliği ^a	211	118,31±13,56	,689	,559	-
	Beden Eğitimi Öğretmenliği ^b	184	116,93±12,47			
	Sınıf Öğretmenliği ^c	213	118,38±14,19			
	Matematik Öğretmenliği ^d	192	117,06±12,50			

Tablo 8. İncelendiğinde katılımcıların branşlarına göre Öğretmen Liderliği Kültürü'nde; Destekleyici Çalışma Ortamı alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilirken ($p < 0.05$) Mesleki İşbirliği, Yönetici Desteği, Liderlik Toplam alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir. ($p > 0.05$)

Tartışma ve Sonuç

Sunulan bu çalışmada katılımcıların cinsiyetlerine göre öğretmen liderliği kültürü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0.05$). Bu durum

verilerin de gösterdiği üzere cinsiyet değişkeninin öğretmen liderliği kültürü üzerinde bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Bunun sebebi cinsiyetleri ne olursa olsun öğretmenlerin liderlik kültürünü önemsedikleri ve bu yetkinliğe değer verdiklerinden kaynaklı olabilir. Ayrıca, Mcardle (2008) tarafından üniversite bünyesinde görev yapan akademik liderlerin liderlik yönelimlerinde en belirgin farklılığa Sembolik Perspektif üzerinde neden olsa da cinsiyetin anlamlı bir farklılığa neden olmadığını belirtilmiştir. Literatür incelendiğinde yapılan farklı bir çalışmada ise; Günbayı (2005) öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmada, erkek öğretmenlerin liderlik özelliklerine ilişkin ortalamaların yüksek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların yaşlarına göre öğretmen liderliği kültürü düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. ($p>0.05$). Öğretmenlerin yaşları kaç olursa olsun liderlik kültürünü aynı şekilde önemsedikleri yapılan araştırma neticesinde belirlenmiştir. Yapılan farklı çalışmalarda ise Dereli (2003) ve Mcdarle (2008) liderlik yönelimlerindeki tüm perspektifler için tecrübesi fazla olan eğitim yöneticilerinin puan ortalamalarının diğerlerinden daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Öğretmenlerin okuldaki çalışma yılları ile öğretmen liderliği kültürü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanamamıştır ($p>0.05$). Öğretmenlerin okuldaki kıdemleri veya geçirdiği yılları öğretmen liderliği kültürü üzerinde anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Kurt (2013)'un yaptığı çalışmada yer alan öğretmenlerin öğretim liderliği davranış algıları ile okuldaki çalışma yılları arasındaki elde edilen verilerle paralellik göstermektedir.

Öğretmenlerin çalıştıkları okulların seviyesi değişkenine göre öğretmen liderliği kültürü üzerinde anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. ($p>0.05$). Öğretmenler çalıştıkları kurum her ne olursa olsun yaptıkları işe aynı önemi göstermektedirler. İlkokulda çalışan öğretmenler ile ortaokulda çalışan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememesinin nedeni bu durum olması muhtemeldir.

Sunulan çalışmada öğretmenlerin eğitim durumları ile öğretmen liderlik kültürü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. ($p>0.05$). Lisans ve Lisansüstü

Eğitim değişkenleri ile yapılan araştırmada elde edilen veriler her iki eğitim durumuna sahip öğretmenlerin liderlik kültürlerinde anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymuştur.

Branş değişkenine göre öğretmen liderlik kültürü alt boyutlarından Mesleki İşbirliği Yönetici Desteği Liderlik Toplam değerlerinde anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Fakat Öğretmenlerin Destekleyici Çalışma Ortamı alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Elde edilen veriler incelendiğinde İngilizce Öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre destekleyici liderlik değerlerinin yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumu şu şekilde açıklamak mümkündür:

Ülkemizde İngilizce dersleri 2. Sınıftan itibaren verilmeye başlamaktadır. Fakat İngilizcenin ana dilimiz olarak öğrendiğimiz Türkçeden farklı dil grupları içerisinde yer alması ayrıca telaffuz ve öge sıralaması bakımından birçok farklılığının bulunması öğrenimini zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda öğrenciler İngilizce derslerinde diğer branşlara göre daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

Araştırmamızda elde ettiğimiz bulgular bu durumları destekler niteliktedir. İngilizce öğretmenlerinin destekleyici liderlik özelliklerinin diğer branşlara göre yüksek olması ve anlamlı bir farklılık oluşturması bu sebeptendir.

Sonuç olarak araştırmamızda elde edilen verilere göre İngilizce öğretmenliği ve Beden Eğitimi öğretmenliği branşlarındaki öğretmenlerin destekleyici ortam yani öğrencilerle daha olumlu iletişim kurdukları onların başarı sağlaması için daha fazla bir çabaya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin kendileri ile daha yakından ilgilenen onların gelişimini daha detaylı takip eden öğretmenlerin gerek bilişsel gerek ruhsal gelişimleri üzerinde fazlaca etkisi olduğu düşünülmektedir. Özellikle spor alanında elde edilen başarılar bu kanıyı destekler niteliktedir. Çünkü spor branşlarında görülen bireysel çalışma metotları ve bu metotlar sayesinde gelen başarıların bu yüzden olduğu düşünülmektedir. Destekleyici ortam değerlerine sahip öğretmenlerin sayısının artması öğrencilerin elde edecekleri başarıların olumlu seviyede yükselmesine sebep olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle öğretmenlere verilecek seminerler ve eğitimler sayesinde öğretmenler öğrenci takip ve ilgi konularında daha bilinçli hale gelebilir. Bu sayede öğrencilerin başarıları da artış gösterebilir. Ayrıca öğrenci yoğunluğunun fazla olduğu sınıflarda azaltılma yapılarak öğretmenlere her bir çocukla daha fazla ilgilenme fırsatı sunulabilir. Ders dışı etkinlikler çoğaltılarak öğretmenlere öğrencileri daha yakından tanıma fırsatı sunulabilir. Derslerde uygulanacak olan eğitim programları hazırlanırken temelinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alacak şekilde planlama yapılabilir.

Kaynakça

- Bakioğlu, A. (1998). Lider öğretmen. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi 10, 11-19
- Battal, N. (2003). Cumhuriyet Üniversitesi'nin Açılışında Yaptığı Konuşma, Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi Sivas, ss.13-14.
- Bursaliöğlu, Z. (1994). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış, Ankara: Pegem Yayınları, s.41. 9
- Büyüköztürk, Ş. (2007). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. (7.Baskı), Pegem Akademi Yayıncılık, 40.
- Can, N. (2009). Öğretmenlerin Sınıfta ve Okulda Liderlik Davranışları. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(2): 385-399.
- Cobb, V. L. (1999). An international comparison of teacher education. Eric Digests: <http://www.ericdigests.org/2000-3/teacher.htm> - Erişim tarihi: 13 Ocak 2016.
- Çıngı, H. (1994). Örnekleme Kuramı, H.Ü. Fen Fakültesi Yayınları, Ankara, 346.
- Çiçek Sağlam, A. (2008). Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(1), 59-69
- Danielson, C. (2006). Teacher leadership that strengthens professional practice. Alexandria VA: ASCD.
- Demir K. (2014). Öğretmen Liderliği Kültürü Ölçeği: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması, İlköğretim Online, 13(2), 334-344,
- Dereli, M. (2003). A survey research of leadership styles of elementary school principles. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Günbayı, İ. (2005) "Women and Men Teachers' Approaches to Leadership Styles", Social Behavior and Personality, 33(7), 2005, 685-698.
- Hacıoğlu, F. ve Alkan, C. (1997). Öğretmenlik Uygulamaları, Ankara: Alkım Yayınları.
- Harris, A. (2000). What works in school improvement? Lesson from the field and future directions. Educational Research, 1-11.
- Harris, A., Muijs, D. (2005). Improving schools through teacher leadership. Philadelphia: Open University.
- Karacaoğlu, Ö. C. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(1), 70-97.
- Karagözoğlu, G. (2003). Eğitim Sistemimizde öğretmen yetiştirme politikamıza genel bir bakış, Eğitimde yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi, ss.10-12.
- Karasar, N. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Nobel Yayınları. Ankara, 207.
- Katzenmeyer, M., Moller, G. (2009). Awakening the sleeping giant: Helping teachers develop as leaders. California: Corwin.
- Kılınç, A. Ç., Receptoğlu, E. (2013). Ortaöğretim okulu öğretmenlerinin öğretmen liderliğine ilişkin algı ve beklentileri. Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi, 3(2), 175-215
- Kurt B. (2013), İlkokul ve Ortaokul Yöneticilerinin Öğretim Liderliği Davranışlarının Öğretmen Motivasyonuna Etkisi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Leithwood, K. (2003). Teacher leadership: Its nature, development, and impact on schools and students. In M. Brundrett, N. Burton, R. Smith (Eds.), Leadership in education (pp. 103-117). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Mcardle, M. K. (2008). Leadership orientations of community college presidents and the administrators who report to them: a frame analysis. Unpublished doctoral dissertation, University of Central Florida, College of Education, Florida.

- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 109-127.
- York-Barr, J., Duke, K. (2004). What do we know about teacher leadership? Findings from two decades of scholarship. *Review of Educational Research*, 74(3), 255-316.